

Завдання бізнес-освіти у контексті побудови миру та справедливості

Щербина В. М.^{a1}

^a Київський інститут бізнесу та технологій, Україна

Анотація

У статті розглянуто завдання бізнес освіти в контексті виконання 16-ої цілі сталого розвитку. Автор розмірковує над тим, яку роль сучасна бізнес-освіта відіграє у суспільних змінах, скерованих на досягнення миру, справедливості та сильних послуг. Роль бізнес-освіти є особливою, адже вона формує суб'єктів підприємницької діяльності, які значно впливають на соціальні процеси. Автор виділяє два виміри, в яких має формуватися бізнес-освіта відносно цілей сталого розвитку – безпосереднього та опосередковано впливу. У першому вимірі виділяються такі елементи бізнес-освіти, як розвиток знань з програм виконання цілей сталого розвитку на національному рівні; розвиток правосвідомості слухача, знання ним Конституції та законів країни; розвиток знань та навичок реалізації програм соціальної відповідальності; формування свідомої установки на толерантний діалог як засіб вирішення конфліктів; формування нетерпимості до корупційної поведінки. У другому вимірі – розвиток екологічної свідомості, набуття знань у галузях природознавства, які є дотичними технологіям, на яких побудовано найбільш розповсюджені бізнес-процеси в країні; розвиток навичок до соціального мислення; розвиток здатності до критичного мислення; оволодіння знаннями про специфіку засад ведення бізнес-діяльності в різних країнах, обумовлених їх національно-культурними та релігійно-світоглядними особливостями; вивчення іноземної мови; формування навичок деконфліктингу, конфліктологічного аналізу, навичок цілеспрямованого створення на засадах інклюзивності гуманістичної корпоративної культури; ознайомлення з роботою регіональних та національних бізнес-асоціацій, торгових палат, громадських організацій. Особливим чинником є формування у процесі бізнес-освіти прогресистського мислення та формування установки на технологічні інновації як основи розвитку бізнесу. Ключову роль у досягненні миру і сталого розвитку, на думку автора, відіграє захист прав людини як однієї з цінностей бізнес-діяльності.

Ключові слова: цілі сталого розвитку, сильні інститути, бізнес-освіта, цінності.

The task of business education in the context of building peace and justice

Scherbina V. M.^{a1}

^a Kyiv Institute of Business and Technology, Ukraine

Abstract

The article considers the tasks of business education to fulfill the 16 goals of sustainable development. The author reflects on business education's role in societal change to achieve peace, justice, and strong services. The role of business education is unique because it forms the subjects of entrepreneurial activity, which significantly influence social processes. The author identifies two dimensions of business education concerning sustainable development goals – direct and indirect impact. In the first dimension, such elements of business education are distinguished as the development of knowledge from programs for the implementation of sustainable development goals at the national level; development of the listener's legal consciousness, knowledge of the Constitution and laws of the country; development of knowledge and skills in the implementation of social responsibility programs; formation of a conscious attitude to tolerant dialogue as a means of resolving conflicts; formation of intolerance to corrupt behavior. In the second dimension – the development of environmental awareness, the acquisition of knowledge in the fields of science, which are related to the technologies on which the most common business processes in the country; development of skills for social thinking; development of the ability to think critically; mastering knowledge about the specifics of the principles of doing business in different countries, due to their national-cultural and religious-ideological features; learning a foreign language; formation of skills of deconflicting, conflict analysis, skills of purposeful creation based on inclusiveness of humanistic corporate culture; acquaintance with the work of regional and national business associations, chambers of commerce, public organizations. A notable factor is a formation in business education of progressive thinking and the formation of the attitude to technological innovation as the basis of business development. According to the author, the protection of human rights as one of the values of business activity plays a crucial role in achieving peace and sustainable development.

Keywords: The Sustainable Development Goals, SDGs, strong institutions, business education, values.

¹ Corresponding author.
E-mail address: svn6414@gmail.com

Вступ

Освіта в будь-якому суспільстві традиційно відіграє значущу роль у процесах соціального його структурування та розвитку, вона є одним з найбільш важливих каналів соціальної мобільності, тим самим виконуючи важливу функцію соціального контролю. Основна мета цього контролю, на думку П. Сорокіна (1992), – розподіл «індивідів відповідно до їх талантами і можливостями успішного виконання своїх соціальних функцій». Інакше кажучи, зміст освіти визначається суспільно необхідними функціями, які мають реалізовувати індивіди, вона покликана надавати їм відповідні необхідні знання та навички і позиціонувати у соціальних відносинах відповідним чином (Lea, 2015). Тому освіта, поряд з іншими соціальними інститутами, такими, як сім'я, церква, політичні, професійні організації та іншими є одночасно «каналом вертикальної циркуляції», що сприяє просуванню вгору або спуску вниз по соціальній «сходах» і є своєрідним «ситом», яке «просіює «індивідів і визначає їм те чи інше місце в суспільстві. Крім функцій соціального контролю (тестуючої, селекціонуючої, дистрибуючої) освіта як соціальний інститут виконує такі свої найважливіші функції, як навчальна та соціокультурна. Підготовка професійних кадрів з необхідними навичками та знаннями а також виховання та просвітництво – внутрішні моменти діяльності інституту освіти, на основі яких формується особистість людини як актора у системі соціальної взаємодії, тобто у суспільному житті (Neck et al., 2014).

Водночас роль людини у соціумі є активною, що проявляється через здатність індивіда змінювати систему відносин, в яких вона сама формується відповідно до власних життєвих потреб. Міра такої здатності в різних індивідів відрізняється, однак разом вони є визначальною силою щодо соціального порядку, в якому вони живуть – коли цей порядок сприяє задоволенню їх життєвих потреб, вони разом його утримують, коли суперечить, вони його відкидають і відбуваються історичні зміни суспільного устрою. Виникає можливість ставити нові цілі спільної діяльності та задовольняти нові потреби. Світ переживає зараз саме таку історичну добу – перехід до сталого розвитку став потребою глобалізованої людської спільноти.

Освіта значною мірою формує особистість як агента соціальної взаємодії, який здатен впливати на порядок цієї взаємодії шляхом власної діяльності безпосередньо підтримуючи ті або інші відносини, стаючи їх прикладом, та, водночас, опосередковано – через результат своєї діяльності, який стає умовою діяльності інших людей, призводячи до спільного результату.

Бізнес-освіта і у першому і у другому відношенні відіграє надзвичайно велику роль у суспільному житті, адже бізнес-актори у силу

своєї позиції в суспільстві не тільки впливають на поведінку інших людей, керуючи їх частиною їх життєдіяльності і соціальної поведінки у бізнес-процесі, але й значною мірою визначають результати спільної діяльності, особисто приймаючи рішення щодо її результатів у вигляді товарів або послуг, на виробництво яких спрямований конкретна бізнес-діяльність.

Окрім того, бізнес-середовища є агентами міжнаціональної та транснаціональної взаємодії, що впливають на характер та режими відносин між народами. Ми живемо у епоху панування капіталу, тому національний і транснаціональний бізнес є завжди також і «замовником» зовнішньої політики кожної держави, підтримуючи або відкидаючи ті або інші політичні режими залежно від того, наскільки їх діяльність сприяє бізнес-процесам – створенню товарів, запускання їх у обіг на ринку, утворенню додаткової вартості, її вилученню та концентрації. Забезпечення усіх цих моментів може відбуватися з використанням різних політичних інструментів – у тому числі війни, дестабілізації, штучних криз правових та соціокультурних систем. Ці процеси мають об'єктивну, історичну та суб'єктивну, особистісну, сторони. Бізнес-освіта є важливим (хоча й не єдиним) чинником формування суб'єктивної сторони, впливає на ціннісні орієнтації діючого та майбутнього покоління людей, задіяних у процесах виробництва, обміну, контролю та споживання. Ці характеристики бізнес-освіти визначають актуальність її дослідження у контексті досягнення миру та соціальної стабільності.

Основний зміст

Останніми роками можна спостерігати сплеск популярності освіти серед молодих людей, багато з яких розуміють, що це свого роду путівка в життя, інвестування у власне майбутнє. Тому вони починають вчитися і здобувати першу, другу, третю вищу освіту. У той же час, живучи у мінливому світі, отримавши базову освіту, і певний практичний досвід, люди починають усвідомлювати потребу змін у своєму житті, подальшого особистісного розвитку (Aud & Hannes, 2011).

Бізнес-освіта є запорукою конкурентоспроможності, оскільки люди, які мають бізнес-освіту отримують більше переваг на ринку праці. Відповідно, все більше людей цілеспрямовано підвищують свій професійний рівень (Сможевская, 2017). Зростає кількість тих, хто займається вивченням мов. Знання – сьогодні не тільки сила, але і гроші. Бурхливий розвиток економіки підвищує вимоги до компетенції учасників ринку. Це змушує бізнес шукати нові інструменти, що дозволяють не тільки підняти ефективність роботи, а й адаптуватися до мінливих умов, зважаючи на сучасні виклики (Диксон та ін, 2003). Роботодавці, посилюючи вимоги до

персоналу, мотивують його до зростання професійного рівня. У той же час у кваліфікованого фахівця загострюється почуття незалежності, він прискіпливо вибирає місце і умови праці. Так народжується попит на нові послуги в сфері бізнес-освіти. Бізнес освіта, в першу чергу відрізняється від традиційної рівнем практичного застосування, тобто вона розрахована на людей, які вже мають базову вищу освіту і певний досвід практичної діяльності. Прийшовши в університет здобувати вищу освіту, студенту в обов'язковому порядку запропонують вивчати ряд дисциплін, які не є безпосередньо необхідними у практичній діяльності. Наприклад, такими вважаються історія, філософія, математика. Ці знання потрібні для підвищення рівня інтелектуального розвитку особистості, на що в сучасній діловій людині просто не вистачає часу. Бізнес освіту побудовано так, що практичні знання досить динамічно лягають на необхідну теоретичну базу (Thomas et al., 2014). Така форма подання матеріалу досить ефективна і не дає «заснути» її слухачам, оскільки постійно мотивує до розумового процесу. Якщо типовий студент живе «від сесії до сесії», то слухач бізнес курсів знаходиться в постійному розумовому процесі. Він сам бачить помилки, недоліки і сам виробляє правильні рішення, а викладач лише направляє його в потрібне русло.

Запит на бізнес-освіту у сучасному суспільстві обумовлений також на системному рівні пришвидшенням динаміки обороту капіталу та обумовленим цим пришвидшенням технологічного і організаційного забезпечення його обороту. Принцип «одна професія на усе життя», який був природним для доби раннього індустріалізму з його «довгими» хвилями формування промислових комплексів історично себе вичерпав, людство почало жити у нових ритмах, які потребують навчатися протягом усього життя. Тому сьогодні можна спостерігати різкий сплеск популярності освіти також і для керівних співробітників. Мабуть, це відображає загальне «зміцнення» ринкових засад економіки і зміну ставлення великих компаній до бізнес-освіти. Можна відзначити і ще одну тенденцію: компанії хочуть зрозуміти, що вони отримують, інвестувавши досить великі суми грошей в свій людський капітал. Основні споживачі освітніх послуг бізнес-шкіл – це люди, які хочуть добитися великих успіхів в кар'єрі шляхом отримання додаткових професійних навичок. У бізнес-освіті пострадянських країн 80-90% – це приватні особи, які платять зі своєї кишені, а 10-15% вчиться за рахунок коштів підприємств. Причому, ці компанії, як правило, відносяться до числа великих, системних гравців, поведінка яких впливає не тільки на ринок, але й на державу, суспільство в цілому. Бізнес-освіта – це цілий напрямок в галузі сучасної економічної освіти, що носить

специфічний характер прямого навчання. Сьогодні цей напрямок – один з найперспективніших. Багато керівників підприємств розуміють, що без постійного вдосконалення навичок персоналу ніякого майбутнього у компанії немає. Тому вони охоче йдуть на витрати, пов'язані з навчанням персоналу. Адже, в кінцевому рахунку, це не витрати, а вкладення, які окупаються в короткостроковій перспективі. Надіслати декількох співробітників на бізнес-тренінг це все одно, що придбати нову техніку. Одна вигода. Вигода і є головною метою будь-якої програми бізнес-освіти, у цьому її сильні і слабкі сторони (Магура & Курбатова, 2004).

Актуальні історичні процеси потребують змін у бізнес-освіті таким чином, щоби відбувалося врівноваження вигоди як цінності та цілі соціальною відповідальністю бізнесу, орієнтацію його на суспільно значущі актуальні цілі соціального розвитку (Полякова, О. & Хорошаєва, 2017; Міценко, 2021). В наш час, виходячи з цілей розвитку ООН (UN General Assembly, 2017), обумовлених об'єктивними чинниками розвитку людства, поряд з вигодою для бізнес-діяльності мають стати соціально значущі цілі та цінності – мир, злагода, суспільна відповідальність, інклюзивність, толерантність, гуманізм тощо. Це потребує коригування процесів підготовки діючих та майбутніх бізнес-діячів.

Бізнес-освіта як сучасна інституція розвивається у контексті усіх трансформаційних процесів сучасності, що розгортаються на регіональному, національному та наднаціональному рівнях, вона спричиняє вплив на усіх цих рівнях взаємодії між людьми. Розвиток українського бізнес-освітнього середовища відбувається в умовах нової хвилі глобалізації, що спричиняє необхідність дослідження того, як українське бізнес-середовище впливає на різні аспекти життя сучасного світу (Fischer, 2012; Hill, 2014).

Це висуває до неї певні вимоги, які не спричинені логікою власне бізнес-діяльності, які обумовлені логікою соціальної функції бізнесу як сфери людської взаємодії та взаємодії людини з природою. Відтак важливим завданням розвитку бізнес-освіти є дослідження та практичне впорядкування цього впливу виходячи з тих цілей та завдань, на основі яких впорядковуються та розвиваються як місцеві і національні спільноти, так і людство у цілому (Sarokin, 2019).

Україна є одним з прикладів того, як розвиваються нові форми взаємодії освітньої та бізнесової діяльності, яка відбувається у контексті ринкових перетворень, що спричиняє специфічні проблеми як освіти, так і бізнесу. «В умовах глобальної тенденції економічного розвитку до створення суспільства, побудованого на знаннях, для України стає актуальною проблема побудови сучасний інфраструктури знань, науки та освіти, які є ключовими ресурсами посилення

міжнародної конкурентоспроможності провідних країн світу.» (Матюшенко, 2006).

Організація Об'єднаних Націй є однією з інституцій, спрямованих на вироблення регулятивних засад розвитку світової спільноти відповідно до необхідності гармонізації і вдосконалення життя людства у сучасних, конкретно-історичних, умовах. Фундаментальною метою сучасності, відповідно до рішень ООН, є досягнення людством стану сталого розвитку – такого розвитку країн і регіонів, коли економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання, а також інші види діяльності суспільства відбуваються в межах, які визначаються здатністю екосистем відновлюватися, поглинати забруднення і підтримувати життєдіяльність теперішніх та майбутніх поколінь. У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку та прийняття Порядку денного розвитку після 2015 року, на якому було затверджено нові орієнтири розвитку. Підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань. Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. Для встановлення стратегічних рамок національного розвитку України на період до 2030 року на засадах принципу «Нікого не залишити осторонь» було започатковано інклюзивний процес адаптації Цілей сталого розвитку. Кожну глобальну ціль було розглянуто з урахуванням специфіки національного розвитку.

UN Global Compact (Глобальний договір ООН) містить заклик до компаній привести свою стратегію та діяльність у відповідність до цілей сталого розвитку. Залучаючи до участі тисячі великих і малих компаній з усього світу, що представляють різні галузі, ООН прагне організувати глобальний рух відповідального бізнесу, який не тільки на благо суспільства, а й заради власної вигоди керується прагненням стійкості у своїх основних стратегіях та діяльності. Діяльність на основі Глобального договору ООН забезпечує широке інформування громадськості про те, що бізнес може грати важливу роль у вдосконаленні нашого світу. Об'єднуючи різні зацікавлені сторони – уряди, групи інвесторів, наукові кола, громадянське суспільство та інших, ООН створює базу для міцних партнерств та рамковий механізм, за допомогою якого приватний сектор може вживати конкретних заходів для відповідального ведення бізнесу і дотримання своїх зобов'язань перед суспільством. Як показало проведене у 2018 році дослідження, 100 відсотків опитаних керівників із системи Організації Об'єднаних Націй переконані в тому, що у питаннях виконання Порядку

денного в галузі сталого розвитку на період до 2030 року ключову роль відіграє тісніша співпраця між різними секторами, при цьому всього 59 відсотків вважають, що Організація докладає достатньо зусиль для налагодження відносин із приватним сектором (UN Global Compact, 2018).

Сталий розвиток потребує створення соціальних передумов для його досягнення та утримання. Відповідно до його цілей сюди відносять досягнення миру, стабільності, забезпечення прав людини та ефективного врядування на принципах верховенства права. Ці передумови в сучасному світі реалізовані різним чином у різних країнах – світ є розділеним та багатоманітним. В одних регіонах панує стійкий мир, безпека і процвітання, однак в інших існують відкриті конфлікти, що їх намагаються вирішити шляхом прямого і непрямого насильства. Будь-який конфлікт на своєму початку здається його учасникам швидкою дорогою до рішення їх проблем, оскільки вони вважають, що мають достатньо ресурсів та сили для поборення іншої сторони. Однак насильство завжди породжує насильство і ситуація змінюється – те, що здавалося швидкоплинним, починає виглядати нескінченним. Сам конфлікт стає засобом та умовою здійснення легальної та нелегальної бізнес-діяльності, формуються внутрішні та зовнішні агенти інтересів до стабілізації або розширення конфлікту, створення з нього нового «ринку». Одним з прикладів такого роду є динаміка розгортання конфлікту на Донбасі – на сучасній фазі він здається нескінченним, таким, що з ним мають жити наступні покоління. На бідах одних людей інші заробляють статки і не зацікавлені у згоранні ситуації конфлікту.

Однак нічого в світі не стоїть на місці, будь-який конфлікт, зрештою, породжує чинники для його вирішення. Як зауважив свого часу Г. В. Ф. Гегель (1993), «хитрість світового розуму» (тобто об'єктивна логіка історичного розвитку) як раз і полягає у тому, що люди завжди діють виходячи з власного розуміння та власних інтересів, а результатом їх дії завжди стає щось інше, обумовлене об'єктивною логікою історичного розвитку суспільства («Світового Духу»). Цілі діяльності окремих людей призводять до інших, ніж вони здатні усвідомити, результатів, оскільки окрема людина не може знати усіх обставин та наслідків власної діяльності. Так і з війною. На першому етапі людям здається, що за допомогою насильства, зброї, вони швидко та остаточно досягнуть власних цілей. Однак породжений в процесі розгортання конфлікту високий рівень збройного насильства і нестабільності справляють руйнівний вплив на розвиток країни. Звичайно сам конфлікт стає результатом занепаду соціальних інститутів – зокрема, інституту політики і права. Незважаючи на те, що багато з політичних та економічних інтересантів

тлумачать війну як позитивний «націєтворчий» процес, криза економіки призводить до кризи політики – відносини з приводу влади перестають регулюватися в рамках існуючої нормативно-ціннісної системи. Останнє призводить до пошуку та створення нових засад політичної діяльності, вже поза встановленим нормативним простором. Слідом за кризою та занепадом інституційних засад відносин в суспільстві відбувається прагнення їх відкидання загалом, закон та процедури замінює насильство у різних формах. На цій фазі вже не закон регулює насильство, а насильство починає регулювати закон. Конфлікт перестає бути відхиленням, ексцесом, який треба долати за допомогою законів та легітимного насильства, він сам стає «новою нормальністю». Закон починає використовуватися не як засіб віднаходження балансу інтересів, а як засіб посилення насильства з метою виключення певних інтересів з процесу суспільного життя. Такий стан суспільства негативно впливає на економічне зростання, викликає невдоволення та взаємні образи, що можуть тривати десятиліттями.

В умовах конфлікту, занепаду соціальних інститутів, що проявляється, зокрема, через відсутність верховенства права, також поширені сексуальне насильство, злочинність, експлуатація і тортури. Відповідно країни, які прагнуть до розвитку та формування нового майбутнього, повинні вживати заходи для захисту тих, кому загрожують найбільші ризики. Саме тому цілі сталого розвитку спрямовані на значне скорочення всіх форм насильства, а також на пошук, спільно з державними органами та громадами, довготермінових рішень для подолання конфліктів і покращення безпеки. Досягнення такого стану, коли буде посилюватися верховенство права, будуть зміцнюватися права людини можливе на шляху інституційного будівництва. Одним з інститутів, які необхідно розвивати задля досягнення миру, справедливості та сильних послуг є інститут освіти загалом та інститут бізнес-освіти зокрема.

Обговорення та висновки

Досягнення цілей та завдань сталого розвитку передбачає зміни практично усіх сфер життя людини, адже кожна з них має значення відносно планетарної екосистеми в цілому, кожен крок окремої людини впливає на ціле людського буття і не важливо – безпосереднім або опосередкованим чином. На нашу думку, можна виділити два виміри, в яких має формуватися бізнес-освіта відносно цілей сталого розвитку. Перший має скеровувати бізнес-діяча на те, щоб його діяльність безпосередньо відповідала цілям, була скерованою на їх досягнення. Другий має скеровувати на те, щоби його діяльність була умовою для інших, тобто опосередковувала, сприяла тим або іншим чином їх досягненню, підтримувала позитивні процеси, результатом

яких буде досягнення цих цілей спільними зусиллями.

У першому вимірі можна виділити наступні елементи бізнес-освіти, значущі відносно досягнення такої цілі сталого розвитку, як побудова миру та справедливості:

- розвиток знань з програм виконання цілей сталого розвитку на національному рівні;
- розвиток правосвідомості слухача, знання ним Конституції та законів країни;
- розвиток знань та навичок реалізації програм соціальної відповідальності;
- формування свідомої установки на толерантний діалог як засіб вирішення конфліктів;
- формування нетерпимості до корупційної поведінки у будь-яких її проявах.

У другому вимірі можна виділити наступні елементи:

- розвиток екологічної свідомості, набуття знань у галузях природознавства, які є дотичними технологіям, на яких побудовано найбільш розповсюджені бізнес-процеси в країні перебування;
- розвиток навичок до соціального мислення та соціальної відповідальності,
- розвиток здатності адекватно сприймати інформацію про актуальні соціальні процеси у країні;
- розвиток здатності до критичного мислення, оволодіння прийомами роботи з інформаційними повідомленнями в умовах поширення у комунікативних процесах «фейків» та «пост правди»;
- оволодіння знаннями про специфіку засад ведення бізнес-діяльності в різних країнах, обумовлених їх національно-культурними та релігійно-світоглядними особливостями;
- вивчення іноземної мови;
- формування навичок деконфліктінгу, конфліктологічного аналізу процесів формування конкурентних відносин та ризиків, які вони спричиняють у бізнес-процесах та соціальних середовищах, де вони відбуваються та на які вони спричиняють вплив;
- формування навичок цілеспрямованого створення на засадах інклюзивності гуманістичної корпоративної культури як необхідної умови розвитку бізнес-діяльності в умовах сучасного світу;
- Ознайомлення з основами організації та практичною роботою регіональних та національних бізнес-асоціацій, торгових палат, громадських організацій, дотичних до бізнес-діяльності в країні перебування, а також з міжнародними організаціями відповідного профілю;

Особливим чинником є формування у процесі бізнес-освіти прогресивістського мислення

та формування установки на технологічні інновації як основи розвитку бізнесу. Інвестиції в технології — головний драйвер, який допомагає будь-якій країні світу досягти цілей у сфері сталого розвитку. Такий висновок було отримано під час дослідження Huawei ICT Sustainable Development Benchmark, опублікованому в Женеві (Швейцарія). У дослідженні проводиться оцінка взаємозв'язку між розвитком ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) та прогресом у досягненні цілей у 15 країнах. Згідно з дослідженням Huawei, кореляція між інвестиціями в ІКТ та прогресом у досягненні ключових цілей сталого розвитку, досягає 90%. Країни, які лідирують у галузі ІКТ, також успішно розвиваються у досягненні цілей, тоді як країни, які недостатньо ефективно розвивають ІКТ, також відстають і у їх досягненні.

Попри усю важливість штучного процесів інформатизації, ключову роль у досягненні миру і сталого розвитку відіграє захист прав людини. Загалом конфлікти, відсутність безпеки, слабкість інститутів влади та обмеженість доступу до правосуддя залишаються серйозною загрозою для цілей розвитку людства. Кількість людей, які рятуються втечею від війни, переслідують та конфліктів, перевищила 70 мільйонів у 2018 році, що є найвищим рівнем, будь-коли зафіксованим Управлінням ООН у справах біженців (УВКБ ООН) за майже 70 років. У 2019 році Організація Об'єднаних Націй відстежила 357 вбивств та 30 насильницьких зникнень правозахисників, журналістів та членів профспілок у 47 країнах. Крім того, у всьому світі офіційно не реєструється факт народження приблизно кожної четвертої дитини віком до 5 років, що позбавляє таких дітей документів, що засвідчують особу, які мають вирішальне значення для захисту їх прав та доступу до правосуддя та соціальних послуг.

Права людини грають ключову роль також і під час розробки заходів у відповідь пандемію. Якщо ми поважатимемо права людини в цей кризовий час, ми зможемо розробити більш ефективні та всеосяжні рішення для ліквідації надзвичайної ситуації сьогодні та відновлення завтра. Відповідні заходи, що вживаються відповідно до прав людини та дотримання прав людини, дають більш суттєві результати у боротьбі з пандемією, забезпечують охорону здоров'я для всіх і дозволяють зберігати людську гідність. Генеральний секретар ООН закликав уряди бути прозорими, гнучкими та підконтрольними при вжитті заходів у відповідь у зв'язку з COVID-19 та забезпечити, щоб будь-які надзвичайні заходи були законними, пропорційними, необхідними та недискримінаційними. «Найкращою формою реагування буде нейтралізація прямих загроз діями, пропорційними цим загрозам, при одночасному захисті прав людини та верховен-

ства права», – заявив він. Щоб зосередитись на «справжній боротьбі», Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш закликав до глобального припинення вогню, звернувшись до воюючих сторін у всьому світі із закликом скласти зброю на підтримку більш масштабної битви проти пандемії COVID-19.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Гегель Г. (1993) Лекции по философии истории. СПб. Наука.
- Диксон, Дж., Бэккес, Ж., Гамильтон, К., Кант, А., & Латц, Э. (2003). Новый взгляд на богатство народов. Индикаторы экологически устойчивого развития. Весь мир.
- Магура М. И., Курбатова М. Б. (2004). Обучение персонала как конкурентное преимущество. Журнал «Управление персоналом».
- Матюшенко И. Ю. (2006). Проблемы и перспективы бизнес-образования в Украине. Бизнес информ, 7. 86-89.
- Миценко Н. Г. (Ред.) (2021) Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. молодих вчених і студентів (м. Львів, 19 лютого 2021 р.). Львівський торговельно-економічний університет
- Полякова, О. & Хорошаева, С. (2017). Соціальна відповідальність малого бізнесу як його конкурентна перевага. Вісник економіки транспорту і промисловості. 60. 33-39. <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i60.121148>
- Сможевская, О. В. (2017). Поддержка малого бизнеса. Актуальные проблемы бизнес-образования : материалы XVI Междунар. науч.-практ. конф., 20–21 апр. 2017 г., Минск. Национальная библиотека Беларуси. 189-193.
- Сорокин, П. А. (1992). Социальная и культурная мобильность. Человек. Цивилизация. Общество. Политиздат.
- Aud, S., & Hannes, G. (Eds.) (2011). The Condition of Education 2011 in Brief (NCES 2011-034). U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- Fischer, J. (2012) The Choice of Domestic Policies in a Globalized Economy. MPRA Paper 36990, University Library of Munich, Germany.
- Hill, Ch. (2014) International Business: Competing in the Global Marketplace. 10th ed. McGrawHill Education.
- Lea, J. (2015). Enhancing learning and teaching in higher education: Engaging with the dimensions of practice. Milton Keynes: Open University Press.
- Neck, H.M., Green, P.G., & Brush, C.G. (2014). Teaching entrepreneurship: A practical-based approach. Cheltenham, Edward Elgar Publishing Incorporated. <https://doi.org/10.4337/9781782540564>
- Sarokin, D. (2019, May 20) What Are Some Ways in Which Global Forces Affect Business Today? CHRON. <https://smallbusiness.chron.com/ways-global-forces-affect-business-today-67573.html>
- Thomas, H., Lee, M., Thomas, L. & Wilson, A. (2014). Securing the Future of Management Education: Competitive Destruction or Constructive Innovation? V.2. Emerald Group Publishing Limited.
- UN General Assembly (2017). Resolution adopted by the General Assembly on 6 July 2017, 71/313. Work

of the Statistical Commission pertaining to the 2030 Agenda for Sustainable Development.
UN Global Compact (2018). Transforming Partnerships for the SDGs.

REFERENCES

- Aud, S., & Hannes, G. (Eds.) (2011). *The Condition of Education 2011 in Brief* (NCES 2011-034). U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- Dixon, J., Backes, J., Hamilton, K., Kant, A., & Latz, E. (2003). *A new look at the wealth of nations. Indicators of environmentally sustainable development. The whole world.* (in Russian)
- Fischer, J. (2012) *The Choice of Domestic Policies in a Globalized Economy.* MPRA Paper 36990, University Library of Munich, Germany.
- Hegel G. (1993) *Lectures on the Philosophy of History.* SPb. The science. (in Russian)
- Hill, Ch. (2014) *International Business: Competing in the Global Marketplace.* 10th ed. McGrawHill Education.
- Lea, J. (2015). *Enhancing learning and teaching in higher education: Engaging with the dimensions of practice.* Milton Keynes: Open University Press.
- Magura M. I., Kurbatova M. B. (2004). *Staff training as a competitive advantage.* Journal «Personnel Management». (in Russian)
- Matyushenko I. Yu. (2006). *Problems and prospects of business education in Ukraine.* Business inform, 7, 86-89. (in Russian)
- Mitsenko NG (Ed.) (2021) *Problems and prospects of business development in Ukraine: materials of the International scientific-practical. conf. young scientists and students* (Lviv, February 19, 2021). Lviv University of Trade and Economics. (in Ukrainian)
- Neck, H.M., Green, P.G., & Brush, C.G. (2014). *Teaching entrepreneurship: A practical-based approach.* Cheltenham, Edward Elgar Publishing Incorporated. <https://doi.org/10.4337/9781782540564>
- Polyakova, O. & Khoroshaeva, E. (2017). *Social responsibility of small business as its competitive advantage.* Bulletin of Transport Economics and Industry. 60. 33-39. <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i60.121148> (in Ukrainian)
- Sarokin, D. (2019, May 20) *What Are Some Ways in Which Global Forces Affect Business Today?* CHRON. <https://smallbusiness.chron.com/ways-global-forces-affect-business-today-67573.html>
- Smozhevskaya, O. V. (2017). *Small business support. Actual problems of business education : materials of the XVI Intern. scientific-practical. conf., 20-21 Apr. 2017, Minsk.* National Library of Belarus. 189-193. (in Russian)
- Sorokin, P. A. (1992). *Social and cultural mobility. Person. Civilization. Society.* Politizdat. (in Russian)
- Thomas, H., Lee, M., Thomas, L. & Wilson, A. (2014). *Securing the Future of Management Education: Competitive Destruction or Constructive Innovation?* V.2. Emerald Group Publishing Limited.
- UN General Assembly (2017). *Resolution adopted by the General Assembly on 6 July 2017, 71/313. Work of the Statistical Commission pertaining to the 2030 Agenda for Sustainable Development.*
- UN Global Compact (2018). *Transforming Partnerships for the SDGs.*